

OOSTVLAAMSCHE ZANTENMEDEDELINGEN VAN DE BOND DER OOSTVLAAMSE
FOLKLORISTEN

Maatschappij zonder winstbejag

Secretariaat van de Bond :
L. VERLODT, Zalmstraat, 69, Gent.
Alle stortingen te doen op postrekening :
969.46, Bond Oostvl. Folkloristen,
Gent.

Redactie van Oostvl. Zanten :
F. VAN ES,
Désiré De Wolfstr., 3, Aalst.
J. VERMEULEN & J. BOES.

Voor Prof. Dr. P. DE KEYSER,
bij zijn zestigsten verjaardag.

Twee Middelnederlandse Legendes.

De « Vier Gekroonden »⁽¹⁾ is de verzamelnaam voor vier Romeinse martelaars — Severus, Severianus, Capoforus en Victorinus — die tijdens de regering van Diocletianus zouden zijn ter dood gebracht. Daar hun namen niet meer gekend waren, werd besloten ze te vieren onder den naam van 5 steenhouders — Claudius, Castorius, Symphorianus, Nicostratus en Simplicius — die twee jaar daarna eveneens op 8 November in Pannonië den marteldood stierven. In werkelijkheid echter schijnt het verhaal van de Romeinse martelaars volledig verzonnen te zijn. Wat hier ook van zij, de vijf steenhouders uit Pannonië zijn verder bekend gebleven onder de benaming « De Vier Gekroonden ». Zij werden vereerd als patroons van de beeldhouwers en de metsers en het zal ons dan ook niet verwonderen in een register van de Gentse metsersnering⁽²⁾ een bewerking in verzen van hun « passie » aan te treffen.

(1) Zie over « De vier Gekroonden » (feestdag 8 November) in hoofdzaak : *Acta Sanctorum, Novembris*, d. 3, Bruxellis, 1910, bladz. 748- en H. Delehaye, *Les Passions des Martyrs et les genres littéraires*, Bruxelles, 1921, bladz. 328- en *Etude sur le légendier romain, les Saints de novembre et de décembre*, Bruxelles, 1936, bladz. 64-:

(2) Zie over de metsersnering te Gent : F. De Potter, *Gent van den vroegsten Tijd tot heden*, d. 3, Gent, 1885, bladz. 417-. Een miniatuur van de « Vier Gekroonden » komt voor in een perkamenten register van de Gentse metsersnering (Gent, Stadsarchief, Reeks 177, n° 2). Ze dagtekt uit 1622 en werd gereproduceerd in een bijdrage van Graaf Eug. Goblet

Dit register, dat op het Stadsarchief te Gent⁽³⁾ berust, bestaat uit 62 bladen perkament, ongeveer 295 mm. hoog bij ongeveer 200 mm. breed, van fol. 2 tot fol. 61 gefolieerd van 1 tot 60. De voorzijde van het perkament omslag vertoont een nogal onbeholpen afbeelding in inkt van het wapen van de nering. Het register werd waarschijnlijk begonnen in 1420. Het bevat belangwekkende gegevens met betrekking tot de metsersnering in de XVe, XVIe en het begin van de XVIIe eeuw: inventarissen, rekeningen, afschriften van oorkonden, ordonnanties, lijsten van bestuursleden, vrijmeesters en leerknepen.

De bewerking van de legende van « De Vier Gekroonden » komt er voor fol. 40- (eigenlijk fol. 41-⁽⁴⁾), en werd in 1427 vervaardigd door Lievin Kindekin, « der metsen eerste capelaen », zoals hij zich aan het einde van het stuk noemt. Wij vernemen daar ook dat hij het verhaal bewerkte « uten Latine... naer den Spieghel Hystoriael — Guldin Legende ende Passionael ». De legende van « De Vier Gekroonden » wordt inderdaad door J. de Voragine in diens *Legenda Aurea* weliswaar heel beknopt en door Vincentius Bellovacensis in diens *Speculum Historiale*, 13^e Boek, cap. 8- ietwat uitvoeriger behandeld⁽⁵⁾. Het komt ons echter waarschijnlijk voor dat de bewerker nog andere bronnen heeft gebruikt⁽⁶⁾.

d'Alviella, *The quatuor Coronati in Belgium*, in: *Ars Quatuor Coronatorum*, London, 1900. De « Vier Gekroonden » dragen hier echter de namen van de vier Romeinse martelaars en worden er als volgt afgebeeld: Severus met een truweel, Severianus met een boek en een winkelhaak; Capoforus met een steenhouwersbeitel en Victorinus met een boek en een ijzerbeitel. Ze waren, volgens F. De Potter, a.w., d. 3 bladz. 393-op dezelfde wijze afgebeeld in den voorgevel van het metsershuis in de Kataloniëstraat. Deze gevel, die uit het begin van de XVIe eeuw dagtekent, werd in 1852 gemoderniseerd en in 1909 naar de originele architectuur gerestaureerd en overgebracht naar de Graslei (huidige herberg « Den Engel »). Wij veroorloven ons echter te laten opmerken dat het zogenaamde Metsershuis niet de afbeeldingen vertoont van de « Vier Gekroonden », maar van vier andere Heiligen, die vermoedelijk verband houden met het ambacht van de brouwers. Ook het wapen en de kenspreuk « Et moet wel » wijzen er duidelijk op dat hier geen sporen zijn overgebleven van de nering van de metsers. De « Vier Gekroonden » komen echter wel voor in den gevel uit 1666 van het huis van Adriaan van der Linden, meester-metser en beeldhouwer, die leefde in de 2^e helft van de XVIIe eeuw (Ketelvest n° 10); een afbeelding in: Graaf Eug. Goblet d'Alviella, a.w., bladz. 5.

- (3) Gent, Stadsarchief, Reeks 177, n° 1; zie: V. Van der Haeghen, *Inventaire...*, Gand, 1896, bladz. 125.
- (4) De tekst is geschreven in twee kolommen. De bladspiegel van de kolommen is 225 mm. hoog bij ongeveer 80 mm. breed.
- (5) Het is ons niet gebleken dat de bewerker den Middelnederlandsen tekst van den *Spiegel Historiae*, IIe Partië, 4^e Boek, 4^e cap. heeft gekend.
- (6) Dit blijkt onder meer uit de aanhaling uit Paulus, *Brief aan de Colossenzen*, 3^e cap., vers 17, fol. 41, die niet voorkomt in de *Legenda Aurea* en in het *Speculum Historiale*, echter wel in de « Passio » uit de IVe eeuw van Porphyrius; zie: *Acta Sanctorum, Novembris*, d. 3, bladz. 771.

Dit laatste schijnt niet het geval te zijn in het tweede stuk, over de Heiligen Nazarius en Celsus.⁽⁷⁾ Hier heeft de auteur, vermoedelijk eveneens Lievin Kindekin⁽⁸⁾, afgezien van enkele episodes die weggelaten werden, de *Legenda Aurea* vrij getrouw gevolgd⁽⁹⁾.

De twee teksten die, zover wij weten, hier voor het eerst worden gepubliceerd, dragen een uitgesproken Vlaams karakter; vandaar vormen als : so voor si; up, vul, curten; karker, wart; soukene, drouch, ghevouch; en aestelic, adden, arden, ant ghewercke, iewen, oe, et, tegenover hu, huwen, huut, huten, huter, hechsteen en heeren. De literaire waarde van deze twee bewerkingen is gering. Groter is hun betekenis als bronnen voor de kennis van het godsdienstig leven in de XVe eeuw.

Wij hebben in onze uitgave den tekst van het handschrift zo getrouw mogelijk gevolgd. De afkortingen echter werden opgelost, hoofdletters werden aangebracht en het gebruik van u en v, i en j in overeenstemming gebracht met het tegenwoordige gebruik. De interpunctie van het origineel — de schuine streep — werd behouden en naar moderne opvattingen aangevuld. De taalkundige verklaringen hebben enkel tot doel de lectuur van de teksten voor den lezer te vergemakkelijken.

Dr. A. VAN ELSLANDER en Drs. M. DAEM.

(fol. 40). **Dat es van den Santen/die steenhauwers waren also de Spieghel Hystoriael ende de Passionael met der Guldinen Legende in houden ende verclaren.**

(1^e kolom) De keyser Dyoclesiaen
Dede te soukene bestaen⁽¹⁰⁾
Te Pannonien in al sijn lant
De beste meesters die men vant
Om te snidene van metale/
Ende van steene al so wale
Alle constelike werken
Die men aensien ende merken
Mochte an eenen tempel scone.
Hi soude hem gheven tharen loone

(7) Zie over de vrij onbetrouwbare legende van de H. Nazarius en Celsus (feestdag 28 Juli) : *Acta Sanctorum Julii*, d. 6 (1868), bladz. 503-.

(8) De gelijkenis in taal en stijl van de twee stukken wijst in deze richting.

(9) De legende komt ook voor bij Vincentius Bellovacensis, *Speculum Historiale*, 10^e Boek, cap. 51- en in den *Spiegel Historiae*, IIe Partie, 1^e Boek, cap. 49.

(10) Dede te soukene bestaen : liet zoeken.

Goud ende selver sonder sparen/
 So datter steenhauwers vonden waren
 · iij · de beste daer int lant,
 Claudijn/Castorijn sijn sij ghenant,
 Nicostraet/ende Symphoriaen.
 Dese dede de keyser aestelic ghaen
 Ten Potscenberghe daer vele steenen
 Laghen; daer dedi na sijn meenen
 Hem · iij · houwen diverse manieren,
 Also si best consten visieren/(11)
 Hechsteene,(12) rabat(13) ende bilioene,(14)
 Bladren,(15) reprisen(16) ende strucioene,(17)
 Hooghe pilare van sneden rike
 Dat men niet vonde dies ghelike
 Van maten ende van goeder sneden/
 Want hi meende met neerensticheden
 Te doen metsene eenen tempel
 Daer an dat souden nemen exempel
 Princen ende heeren van grooten staten/
 Noch seide de keyser : « Ghine mocht niet laten
 Te makene een sonne van sconen steene,
 Wel ghehouwen ende reene
 Van · xxv · voeten breet.
 Ic salse doen metsen waer(18) so bereet
 An mijnen sconen tempel boven.
 Nu werct dat ic mi mach beloven.
 Ic sal hu mede wel betalen »
 Sij seiden : « Heeren al sonder falen
 Sulwij ghaen werken neerenstelic.
 Wij hopen dat ghi ons blidelic
 Sult gheven selver ende goud/ »
 Sij ghinghen werken also houd(20)
 Onder hem · iij · al dat sij mochten
 Ende wat sij iewen ende wrochten

(2^e kolom)

(11) visieren : uitdenken, op een kunstige wijze vervaardigen.

(12) hechsteene : hoekstenen.

(13) rabat : stenen die gebruikt worden als lijst of groef waarin iets sluit.

(14) bilioene : schuins afgehouden stenen.

(15) bladren : niet in die betekenis in het M. W.; waarschijnlijk : platte stenen.

(16) reprisen : kraagstenen.

(17) strucioene : komt niet voor in het M. W.; de betekenis is ons niet duidelijk.

(18) waer : voorzeker.

(20) also houd : zo spoedig.

Ghijnc al voort/naer haren wille,
 Want sij kerstin waren al stille
 Ende hilden altoos Gods ghebode
 De welke sij om gheene node
 Laten wilden teenegher tijt/
 Een knape wracht daer, des seker sijt,
 Ende was gheheeten Simplicius.
 Tote hem · iiiij · sprac hij aldus/
 « Ic werke met hu al den dach
 Ende ic en can noch ic en mach
 Wel ghescerpen de ysere mijn.
 Hu ysere sijn goed ende fijn
 Ende wel ghetempert metten stale,
 Want ghi werct al sonder fale
 Ende dat hu ysere niet en breke.
 Ic biddu dat ghi mi wijst hu treke,
 Dat ic mach werken also ghi doet/ »
 Claudijn seide hem met oemoet :
 « Mijn lieve vrient, ic sal hu leeren,
 Ghi mochter met commen ter grooter heeren,
 Oe dat wij onse ysere scerpen.
 : J : cruce wij altoos daer up werpen
 Ende segghen in de name Ons Heeren
 Jhesus Cristus ende tSijnre heeren
 Moet sijn dit yser sterc ende goet
 Om te snidene naer onse moet⁽²¹⁾
 Ende altoos naer ons begheeren
 Dus suldi werken ende meeren
 Al huwe consten, so wat ghi doet/
 Maer voor alle dijnc ghi moet
 Hu doen doopen naer onse wet
 Van Sente Cyrillus, hi es gheset
 Al heymelic in Cristus name »/
 Hi dede hem doopen sonder wane
 Van dien vorseiden helegghen man.
 Doe ghijnc hij werken vorweert an⁽²²⁾
 Met sijnen eersten · iiiij · ghesellen.
 Dat wonder mochtmen niet vertellen
 Dat sij wrochten hutten steene,
 Want so edelic ende so reene

(fol. 40^r,
1^e kolom)

(21) naer onse moet : naar onzen zin.

(22) vorweert an : verder.

Waest ghehouwen ende ghedaen/
 Doe quam Dyoclesiaen
 De keyser ende besach sijn werc.
 Et docht hem constelic ende sterc
 Ende bi maten wel ghedaen.
 Hij dede hem betalen saen⁽²³⁾
 Met goude, met zelve van haren werke
 Ende hi dede vaste ende sterke
 Metsen an den tempel sijn/
 Waer an dat hij de sonne fijn
 Dede metsen an den tempel boven,
 Om dat men daer in soude loven
 Ende aenbeden/sijnen afgod
 Ende deden heeten sonder spod
 Den sconen tempel van der sonnen/
 Hij sprac : « Wij moghen hu wel jonnen
 Van dat ghi ons nu hebt ghewrocht;
 Wij sijn noch andersins bedocht;⁽²⁴⁾
 Dat ghi sult maken alle vive,
 Wat ghi mocht maken metten live,
 Eenen Asclepium, mijnen afgod.
 Ghi sulten aenbeden sonder spod
 Ende daer toe mijne sonne claer,
 (2^e kolom) Die ghi ghemaect hebdt openbaer
 Ende ooc alle mijn ondersaten/ »
 Si seiden : « Heere keyser, utermaten
 Willen wij doen al hu ghebod,
 Maer Asclepium, huwen afgod,
 So ne willen wij emmer maken niet,
 Want et ne ware ne gheen bediet⁽²⁵⁾
 Dat wij dat werc van onsen handen
 Souden aenbeden in eeneghe landen;
 Et ware scande al te groot;
 Maer wij willen toter doot
 Aenbeden Cristum Onsen Heere/ »
 De keyser seide : « Nemmermeere
 So ne willic hu hooren spreken.
 Ja, comdi voort met huwen treken
 Ende houd hu an die kerstin wet/
 Ic hebbe hier in mijn stede gheset

(23) saen : spoedig.

(24) bedocht : van plan, besloten.

(25) Want et ne ware ne gheen bediet : want het zou niet passen.

Lampadius, dien salic hu tliwereren
 Ende sal hu examineren⁽²⁶⁾
 Met mijnen filosofhen vroede.
 Ic wane si sullen hu maken moede/ »
 Mettien so trac de keyser van daer
 Ende deetse leveren openbaer
 Lampadius den rechtere alle vive,
 Diese binden dede stive⁽²⁷⁾
 Ende voor sine siege⁽²⁸⁾ staen
 Ende die filosofhen saen
 Dedi wesen ooc ter stede
 Om te argueren mede/
 Doe sprac · j · philosophe daer :
 « Ghi hebdt ghewrocht verre ende naer
 Al dat ghi wilt naer huwen wille.
 Ghi hebt in hu herte al stille
 Dat ghi werct met tooverien/ »
 Castorijn seide : « Wij willent lyen⁽²⁹⁾
 Dat wy werken in Sijnen name
 Die heeft ghescepen sonne ende mane
 Ende in de name, willet horen,
 Die van Marien es gheboren,
 Dat was Onse Lieve Heere Jhesus/
 Want Sente Pauwels seit aldus :
 « So wat ghi werct, groot ofte cleene,
 Dat suldi werken, wel ende reene,
 Werct dijt in de name Ons Heeren. »
 Doe spraken die meesters ende die heeren
 Hem · v · toe met vele spraken.
 An hem so ne consten sij niet gheraken,
 Mids dat sij bleven in haer attente.⁽³⁰⁾
 Nochtan adden sij argumente
 Onderlinghe vele ende swaer/
 Doe sprac Lampadius openbaer :
 « Doet hem · v · haer cleeder huut
 Ende naect, ghebonden, up haer huut
 Salmense gheeselen met scorpioene
 Ende slaense wreedelic ende coene

(fol. 41,
1^e kolom)

(26) **examinereren** : ondervragen, verhoren.

(27) **stive** : krachtig.

(28) **siege** : zetel.

(29) **lyen** : erkennen.

(30) **in haer attente** : volhardend in hun geloof.

Duer haer vleesch tote in de beene
 Dat men an haren lijve reene
 Niet en vinde een plecke bloot,
 Daer en lopen huut dat bloet al root
 Ghelijc dat water huter beken,
 Alsoude hem dat herte breken
 Ende sij souden bliven doot. »
 Het wart ghedaen dat hi gheboot.
 Sij worden wreedelic gheslaghen/
 Mettien dat sij dat alle zaghen,
 Die daer waren al omtrent,
 So quam de duvel daer ghewent⁽³¹⁾
 Ende greep Lampadius daer hi sat
 In sijne siege ter selver stat
 Ende wreedelic vermoorden daer.
 Grooten anxt ende grooten vaer
 So was daer onder alle die liede/
 Lampadius wijf seide : « Wat gheschiede,
 (2^e kolom) Ic sals mijn heere den keyser claghen.
 Ic meene dat hise sal doen plaghen
 Ende doense sterven quader doot/ »
 So sant tote hem met grooter noot
 Ende dede claghen over hem viven
 Om dat mense alle soude ontliven.⁽³²⁾
 Als de keyser dit verhoorde,
 Gaf hi sentencie⁽³³⁾ met dese worde/
 « Me sal nemen looden vaten,
 Naer hem viven wel van maten,
 Ende me salse binden stive
 Ende daer in sluten alle vive
 Al levende ende al so sciere⁽³⁴⁾
 Sal mense sijnken in de reviere
 Ende latense daer in versmooren,
 So salmen nemmer van hem hooren. »
 Dat hi beval, dat wart ghedaen,
 Want si waren also zaen
 Als men mochte, metter spoet,
 Alle ghescoten in de vloet,

(31) ghewent : voorbijgegaan.

(32) ontliven : doden, ombrengen.

(33) sentencie : uitspraak, vonnis.

(34) sciere : onmiddellijk, vlug.

Waer in dat sij alle laghen
Bet(35) dan · lij · daghen.
Doe was daer een Nicodemus,
Die wiste dat sij laghen dus
Ende was een goed kerstin man.
Al heymelic dat hise nam
Alle vive huter riviere
Ende ghyncse graven also sciere
Met minnen ende met goeder jonste,
Ten alre besten dat hij conste.
Ende in Novembre den · viij · sten dach
Waer sij ghedoodt, daer menich sach/
Den · vij · sten dach naer de feeste
Van alle Heleghen, hout de jeeste,(36)
Int jaer Ons Heeren carnatioen
· IJ^c · ende daer toe moetmen doen
· lxxx · ende daer toe sevene,
So scieden dese · v · van haren levene.
Nu laet ons bidden Onsen Heere,
Dat Hi ons van sonden keere
Ende wij met desen santen vive
Moeten commen naer desen live(37)
Ter zoeter bliscap van daer boven
Daer de ingle Gode loven.
Ende naer den Spieghel Hystoriael,
Guldin Legende ende Passionael
Heeft dit ghedicht uten Latine
Lievin Kindekin ende plach te sine
Der metsen eerste capelaen,
Van Gode moet hijs loon ontfaen,
Als men screef · xiiij^c · jaer
Ende · xxvij · ooc daer naer.

(fol. 41^v,
1^e kolom)

(35) bet : meer.

(36) hout de jeeste : zegt het verhaal.

(37) naer desen live : na dit aardse leven.

**Dit es van Sente Nazarius die oratorien ende kerken metste ende
van Sente Celsus die hem de steene toe drouch ende beede storven
omme kerstin gheloove.**

In des keysers Nero tiden,
De welke tormenten⁽³⁸⁾ ende liden
Dede den ghenen die kerstin waren
Ende ooc dooden sonder sparen
So was te Rome een edelman,
Affricaen, een Juede nochtan,
Ende adde een goet edel wijf,
Vul van duechden was haer lijf,⁽³⁹⁾
Ende was gheheeten Perpetua.
Der kerstin wet so volgde na
Ende was ghedoopt van aller blame
(2^e kolom) Van Sente Pietren in Cristi name.
Dese twee adden eenen sone,
Edel, duechdelic ende scone,
Ende was gheheeten Nazarius,
Den welken doopte Sente Linus,
Die Paeus ghecoren was daer naer
Dat Pieter ghecruust was openbaer.
Als dese Nazarius quam tsijnre houde,⁽⁴⁰⁾
So ghijnc hi predicken al so houde
Van Cristus/ende al de kerstin wet
Ende om dat hi mochte werden gheset
In des keysers Nero prisoen,
So dochte den vader quaet sijn doen
Ende gaf hem ·vij· sommers⁽⁴¹⁾ gheladen
Met goude, met selvere, met goede ghewaden
Ende seide hem dat hi trocke van daer.
Hi ghijnc stappans,⁽⁴²⁾ sonder vaer,
Te Placensen ende te Melanen
Ende sochte arme, wane sij quamen,
Te Ytalien in dat lant
Ende eldere waer dat hise vant.
Daer gaf hijt al om de minne van Gode.
Dit ghedaen vant hi in node

(38) tormenten : pijnigen, folteren.

(39) lijf : levenswandel.

(40) tsijnre houde : tot volwassenheid.

(41) sommers : lastdieren.

(42) stappans : aanstonds, dadelijk.

(fol. 42,
1^e kolom)

Ende in vanghenessen te samen
Gervase ende Prothase te Melanen.
Die visenterde hi met minnen
Ende troostese met bliden sinne.
Als dit de rechter wart gheware,
Dede hine slaen met stocken sware
Ende deden driven huter poort.
Doe ghijnc Nazarius rechtevoort⁽⁴³⁾
Te Gemellis in Vrankerike.
Daer vant hi eene gheestelike⁽⁴⁴⁾
Ende duechdelike goede matrone,
De welke adde eenen sone scone
Ende was gheheeten Celsus.
Dese wedue bad Nazarius
Dat hine stappans wilde doopen
Ende van den ongheloove ontknoopen
Ende hine bestieren ende sterken
Wilde in duechdeliken werken.
De rechter van daer wart dies gheware
Ende stacssem den karker dare,
Waer dat sij waren in grooter nooden,
Want mense beede soude doen dooden.
Doe bad des rechters wijf so zaen
Haren man dat hise liet ghaen,
Want sij beede onnoosel waren.
Die rechter, sonder vele maren,⁽⁴⁵⁾
Ontslouchse/ende lietse beede loopen
Ende seide si soudent beede becoopen
Quamen si weder binnen den lande.
Ende als si waren huut desen bande
Te gader, sonder groot bestieren,
Ghijnghen sij ter stede waert van Trieren,
Daer men van Cristus niet ne wiste.
Nazarius met grooten liste
Dede daer menech goet sermoen,
Deerste dat men daer wiste doen
Van onsen gheloove in Cristi name.
In duechden addi gheene scame.
Hi doopte mannen ende wiven,
Om dat sij alle souden bliven

(43) rechtevoort : onmiddellijk.

(44) gheestelike : vrome, godvruchtige.

(45) sonder vele maren : zonder er ruchtbaarheid aan te geven.

Ghestandich⁽⁴⁶⁾ in de kerstin wet.
 Vele lieden bekeerdi met.
 Hi fondeerde daer deerste kerke
 Met sijns selves ant ghewerke
 Ende Celsus was hem dienende daer,
 Als hi dede over waer,
 (2^e kolom) Daer hi fondeerde een oratorie
 Ende vulmaecte met grooter glorie
 Te Bedruven bi Melanen.
 Celsus drouch hem daer te samen
 Alle de steene daer hi met wrochte.
 Dat soude hi vinden, wie dat sochte,
 In de historie van Sente Gervase
 Ende van sijnen broeder Prothase,
 Die te Nazarius waren thuus.
 Al dit ghedaen docht groot abuus
 Cornelius, die was in skeysers stede,
 Dat dese beroerte⁽⁴⁷⁾ ende onvrede⁽⁴⁸⁾
 Was binnen der goeder stat van Trieren.
 Hine conste niet beters daer up visieren
 Dan dat hi sant met aesten zeere
 An Nero den keyser sijnen heere
 Ende screef hem over al de sake/
 De keyser was zeere tonghemake⁽⁴⁹⁾
 Als hi hoorde die niemare
 Ende sant tote · c · riddere dare,
 Om die te vanghene alle beede/
 Dese ridders quamen arde wreede
 Tote Nazarius, die sij vonden
 Int oratorie, dat hi bi stonden
 Selve adde ghemaect te sijnen bouf.
 Daer was hi ghevaen naer haer ghevouch
 Ende Celsus ooc met hem daer mede.
 Als si brocht waren ter selver stede
 Daer de keyser was present.
 Gaf de keyser sijn jugement
 Ende seide : « Ghi ridders sult al voren
 Nazarius slaen met huwen sporen

(46) **ghestandich** : standvastig.

(47) **beroerte** : beroering.

(48) **onvrede** : onrust.

(49) **tonghemake** : verstoord.

(fol. 42^v,
1^e kolom)

Al sijn lijf wel ontwee
Ende dan suldi daer toe mee
Celsus slaen met grooten slaghen.
Laet sien hoet hem sal behaghen. »
Als sij aldus gheslegghen waren,
So sach de keyser openbaren⁽⁵⁰⁾
H uut Nazarius anscine
Een licht ghelijc der sonnen scijne.
Doe sprac Nero onghespaert :
« Nu leetse beede ten tempel waert
Ende doetse anbeden onse gode. »
Sij ghijnghen dar waert arde node
Ende al sij in den tempel quamen,
Beede/ so knielden sij te samen
Ende daden huut den tempel ghaen
Tvolc dat daer in was ghestaen.
Doe dede Nazarius sijn ghebede.
Met dien so vielen huut harer stede
Die afgode die in den tempel waren
Ende adden messelic ghebaren/⁽⁵¹⁾
Als de keyser dit ansach,
Hi seide : « Neemse sonder verdrach
Ende werpse beede in de zee,
Dat men van hem hoore nemmee
Ende commen sij nuut ende weder hier,
So werpse beede in een vier
Ende haer assche daer toe mee
So suldi stroyen in de zee. »
Te scepe wortsij rechte voort
Ghevoert int zee ende overboort,
Hande ende voete wel ghebonden,
Waer sij gheworpen te dien stonden.
Doe quam daer tempeest also groot,
Dat die scipmans huut groter noot
Sente Nazarius ane riepen :
« Nazarius, helpt ons huut desen diepen.
Wij hebben jeghen hu mesdaen.
Wij willens penitencie ontfaen
Ende ons te huwen gheloove bekeeren. »
Nazarius, mids der gratien Ons Heeren,

(2^e kolom)

(50) openbaren : voor den dag komen, schijnen.
(51) ghebaren : houding.

Quam gheghaen al up de vloet
 Tote in dat scip, met groter oomoet,
 Ende instrueerde met zoeter leere
 De scipmans, dat si dor Onsen Heere
 Hem allen van hem daden doopen.
 De scipmans lietense beede loopen
 Hutten scepe te haren wille.
 Doe ghijnghen sij beede sonder gheschille
 Te Jeneven waert ende te Melanen,
 Waer dat sij predicten te samen
 Tgheloove van Onsen Lieven Heere.
 Daer na so spoetden sij hem zeere
 Ende ghijnghen te Rome in de poort.(52)
 Skeysers rechtere rechtevoort,
 Die Nero adde ghestelt al dare,
 Wart van hem beeden daer gheware
 Ende al stillekine, sonder confoort,(53)
 Dedise leeden buten der poort
 Dat men noch heedt te · iij · muren.
 Daer dedi hem de doot besuren
 Ende dede hem beeden de hoofde of slaen.
 Doe quamen de kerstine al zo saen
 Ende dedense beede te gader graven.
 In der nacht, voor des daghen,
 So vertoochden sij hem alle beede
 Cericon, dat hise sonder ghesceede
 Dieper soude delven in der erden,
 Datse de keyser niet met onwerden
 Soude doen ontgraven huut harer stede.
 Cericon tote hem beeden sede,
 Hi sout doen ende het soude wesen,
 Maer si moesten teerst ghenesen
 Sijne dochter van jechticheden.(54)
 Ende als Cericon quam ter stede,
 Daer hi sijne dochter vant,
 Was so ghenesen al te hant.
 Doe ghijn Cericon met groter werden
 Ende dalfse dieper in der erden.
 Als dit was leden menich jaer,
 Vertoochde hem Cristus over waer

(fol. 43,
1^e kolom)

(52) poort : stad.

(53) confoort : troost, bemoediging.

(54) jechticheden : verlamming.

Sente Ambrosis van Melanen
 Ende seide hem waer sij beede te samen
 Laghen ghedolven in der erden,
 Dat hi Nazarium met groter werden
 Soude doen daer huut ontdehlen
 Ende doen legghen dan den selven
 In der Helegghen Apostelen kerke.
 Sente Ambrosis die was sterke
 Int gheloove van Onsen Heere
 Ende ghijnc darwaert met groten gheere⁽⁵⁵⁾
 Ende dede also hem God beval.
 Daer vant hi Nazarium over al
 Gheel scone ende versch van bloede,
 Met zoeter roken ende goede,
 Al addi gheweest daer in gheleit
 In dien daghe, dits waerheit;
 Ende arden curten tijt daer naer
 So dedi Celsus legghen daer
 In der selver Apostelen kerke.
 Dese twee met haren ghewerke⁽⁵⁶⁾
 Verdienden dat scone hemelrike
 Ende storven te gader salichelike
 In skeysers Nero tiden vorwaer
 Als men screef ·lvij· jaer
 Na de doot van Onsen Heere,
 Die onse herten so bekeere
 In allen duechdeliken saken,
 So dat wij alle moeten gheraken
 In dat hemelrike hier boven,
 Daer de inghele Gode loven.

Sente Nazarius heeft een kerke
 Te Melanen, van sconen ghewerke,
 Ende Sente Celsus dies ghelike
 Te Rome, dat mach elkerlike
 Weten/die daer heeft ghesijn.
 God gheve ons allen goeden fijn.

(55) gheere : ijver, vurigheid.

(56) ghewerke : daden, handelingen.

Internationaal Congres voor Europese en Westerse Ethnologie te Stockholm

Na diverse pogingen van internationale samenkomsten van folkloristen vóór 1940⁽¹⁾ was men het in 1937 te Parijs eens geworden in 1940 het tweede internationaal folkloristisch Congres, helemaal onafhankelijk van andere disciplines, te Stockholm te laten plaats hebben. De 2^e Wereldoorlog trok een streep door dat voornemen, zodat men wachten moest tot 1945 om de internationale banden, zonder Duitsland, opnieuw aan te knopen. Het Bureau van de C.I.A.P. (Commission internationale des Arts et traditions populaires) nam met onze nationale Belgische folklorist, de Heer Albert Marinus, te Genève het initiatief de inmiddels gestichte Unesco in de internationale organisatie van de folklore te betrekken. Dit lukte in 1947 op een vergadering van vooraanstaande folkloristen van verschillende U.N.O.-landen te Parijs en Prof. Salvador de Maderiaga, oud gezant van de Spaanse Republiek en oud secretaris van de Volkenbond, werd voorzitter van een gemengd Comité van C.I.A.P.-Unesco, die de onderhandelingen voerde met Zweden om het tweede internationaal Congres voor folklore te Stockholm te laten doorgaan. Dit Congres kwam dan eindelijk in kannen en kruiken en van 26 tot 31 Augustus 1951, had het dan ten slotte plaats. Het kende een grote bijval : 250 deelnemers uit 18 verschillende landen. Uit ons land kwamen drie Belgen : de officiële afgevaardigde, de Hr. Albert Marinus, Dr. Jozef Weyns en Uw dienaar. Ze ontmoetten aldaar drie Nederlanders : de officiële afgevaardigde, de Hr. Dr. P. J. Meertens, Prof. Dr. Winand Roukens en Mej. P. A. Portielje. Ook Luxemburg telde twee deelnemers, de officiële afgevaardigde, de Hr. Prof. J. Hess en de Hr. Prof. J. Meyers, zodat Benelux goed vertegenwoordigd was.

Het zijn prachtige, onvergetelijke dagen geworden, begunstigd door zonnig weder, bovendien gevolgd door een tweetal excursies naar het Noorden en het Zuiden, die voor de deelnemers een schitterende inwijding in het Scandinavisch volks- en museumwezen zijn geweest. Te Stockholm zelf heeft de wetenschappelijke werkzaamheid zich geconcentreerd in Nordiska Museet en het wereldberoemd Openluchtmuseum van Skansen.

(1) Zie Oostvlaamse Zanten, XII (1937), 92-93; 128-131, 131-134.

De bekende Prof. Dr. S. Erixon was de ziel van de werkzaamheden, bijgestaan door een schaar vakmensen van eerste gehalte : Prof. S. Svensson (van Lund), Prof. Ake Campbell en Prof. Dag Strömbäch (van Uppsala) en de conservatoren Gösta Berg, Sverker Ek, en **last, not least**, de secretarissen Albert Eskeröd en Mats Rehnberg.

Bezocht werden het « Landsmals- och Folkminnesarkivet » te Uppsala en het door Prof. von Sydow (helaas door een erge ziekte weerhouden) gestichte Arkivet för folklivsforskning te Lund, thans onder leiding van Prof. S. Svensson. In het Instituut för folklivsforskning te Stockholm, waarvan de directeur Prof. Erixon is, werd insgelijks herhaaldelijk vergaderd. Een verslag uitbrengen van al de lezingen, debatten en filmvertoningen is onmogelijk. Ze waren veel te talrijk. Zowel theoretische als praktische onderwerpen werden behandeld. Evenwel werd de nadruk gelegd naar Zweedse opvatting op de stoffelijke folklore, want voor de Scandinaviërs is er een principieel onderscheid tussen beide gebieden. Stoffelijke folklore is Ethnologie in het Noorden. Dat belet niet dat sprookjeskunde en sagenkunde, volksgeloof en volkstoneel in de afdelingen werden behandeld. Voor het eerst na de Wereldoorlog kwamen een rij vooraanstaande Duitse folkloristen, o.a. de bekende Wilhelm Pessler en Prof. Bruno Schier aan het woord. Ook de Oostenrijkers : Prof. Arthur Haberlandt en Prof. R. Wolfram deden zich fel opmerken. De Yougoslaven waren eveneens present, zodat Westerse Ethnologie practisch zowel Oost-Europa als Amerika bestreek. Van Nederlandse zijde spraken Prof. Roukens en Dr. Meertens, van Luxemburgse Prof. J. Hess, van Belgische Prof. P. De Keyser, die de gelegenheid waarnam draadopname van Vlaamse kinderliederen van platteland en stad en volksliederen uit het Openluchtspel : Wethra, ten gehore te brengen en toe te lichten.

De excursies naar Hälsingland, Dalarna en Skane waren als praktische toepassingen bedoeld. Ze waren vergezeld van lezingen, bezoeken aan oude boerenhofsteden, oude dorpen, merkwaardige steden, tochten door het platteland en de schilderachtige bergstreken met hun wouden, rotsen en meren. Aan oude geplogenheden in volksdracht, volksmuziekuitvoeringen, folkloristische eeten drinkgelagen werd geestdriftig deelgenomen. Het was een zegetocht door een land vol glorieus historische herinneringen, van de Zweedse koningsgraven te Gammlé Uppsala uit de 5e, 6e en 7e eeuwen tot de herinneringen aan Gustav Wasa bij het Siljan-meer uit de 16e eeuw en Gustav Adolf uit de 30-jarige oorlog, met een hoogstaande boerencultuur, waarvan de merkwaardige wandschilder-

derijen in de hofsteden en de meubels in Nordiska Museet één der uitingen zijn. De oude traditie leeft voort in de volksdrachten, de volksmuziek en de volksdansen, waaraan oud en jong deelneemt. Hoe hoog de hofcultuur boven de traditionele boerencultuur kon stijgen leerden ons de interieurs der hogere standen en der burgerij in Nordiska Museet en de muziekkuitvoeringen en balletten in een geheel gaaf bewaard 18^e eeuwse hoftheater te Drottningholm bij Stockholm.

Een verblijdend nieuws voor alle folkloristen is de verschijning van een internationaal folkloristisch tijdschrift onder redactie van Prof. S. Erixon : Laos. De uitgave ervan werd mogelijk gemaakt door de samenwerking van C.I.A.P. en de Unesco.

In uitzicht wordt een derde internationaal folkloristisch Congres gesteld, dat in 1954 te Bern zou plaats hebben. Gelegenheid tot congresseren zal verder geboden worden door het Internationaal Congres voor Anthropologie en Ethnologie, dat in September 1952 te Wenen plaats heeft, en dat, zoals te Kopenhagen in 1937, maar niet te Brussel in 1949, een autonome sectie voor volkskunde onder voorzitterschap van Prof. Arthur Haberlandt voorziet.

Als besluit : het Congres van Stockholm; ofschoon uitstekend georganiseerd, leed aan het euvel van alle internationale congressen, die rekening moeten houden met een beperkt aantal dagen, het gaf té veel om rustig en vruchtbaar te verwerken. Een of twee hoofdproblemen ware voldoende geweest voor de morgenzittingen en geen commissiezittingen dan 's avonds, terwijl de bezoeken — ook de persoonlijke — aan musea en verzamelingen 's namiddags moesten mogelijk zijn. Stockholm 1951, is voortaan voor de internationale folklore een datum, die een nieuw uitgangspunt kan worden. Het is de historische taak van Zweden, dat, naar het woord van Dr. Meertens « het paradijs is van alle folkloristen », de vrucht van goed en kwaad, het nationale gepaard aan het internationale, niet te laten verloren gaan.

P. DE KEYSER.

DOOD EN BEGRAVING TE VOSSELARE.

Voor iemand te gaan kisten luidt het : « hem zijn laatste kleed gaan dragen ».

Iemand begraven is « hem onder de sargie steken ».

En van de pastoor die iemand was gaan begraven, hoorde ik zeggen : « De paster is er nog eenen gaan planten ».

1951

ELVIRE FAMELAER-COENE.

Gemeentewapens in het Waasland.

Het Tijdschrift « Oostvlaamse Zanten » (23^e Jaargang - Nr. 3 1948 - Mei-Juni) heeft een belangrijke studie gewijd aan « De Raap in het Waasland », door Dr. H. W. M. J. Kits Nieuwenkamp. Het weze ons veroorloofd enkele nabeschouwingen ter vervollediging bij te voegen :

BASEL of BAZEL : De beraadslaging van het Gemeentebestuur d.d. 16 Maart 1853 spreekt van vroegere gemeentewapens « d'azur à deux clefs d'or, posées en sautoir ayant en pointe un navet au naturel ». De gemeentewapens werden opnieuw toegestaan bij Koninklijk besluit van 15 Juni 1853 als volgt : « d'azur à deux clefs d'or, adossées, posées en sautoir, accompagnées en pointe d'un navet ». De vertaling « alles van zilver » stemt dus niet volledig overeen met de officiële Franse tekst⁽¹⁾.

ELVERSELE : Heeft geen erkende gemeentewapens. Nochtans gebruikt het gemeentebestuur een zegel, vervaardigd volgens een parochiezegel uit de XVIIIe eeuw « Sainte Marguerite d'Antioche, tenant la palme du martyre et ayant à ses pieds un dragon, avec à dextre le navet feuillé qui est de Waes »⁽²⁾.

SINT-PAUWELS : Onder de Hollandse Regering werden volgende wapens toegekend (K.B. 13 October 1819) « van lazuur beladen met den Heiligen Paulus en ter regter zijde verzeld van een knol, alles van goud ». De erkenning door de Belgische Regering (K.B. 9 Mei 1914) geeft geen kleuren op⁽¹⁾.

SINT-GILLIS-WAAS : Reeds in 1783 werd te Sint-Gillis een zegel gebruikt met de patroon van de parochie en een knol. Bij Koninklijke besluiten van 13 October 1819 en van 28 Februari 1840 werden aan de gemeente volgend wapen toegestaan « een schild van lazuur beladen met het beeld eens heiligen en ter regter zijde verzeld van een knol, alles van goud » en vervolgens « d'azur à un Saint Gilles d'or, accompagné à dextre d'un navet feuillé de même »⁽¹⁾.

LAND VAN WAES of WAASLAND : Oude zegels uit de XVIIe en XVIIIe eeuwen tonen ons de raap als wapen van het Waasland (de oorspronkelijke matrice van het zegel van het Land van Waes, is bewaard in het Oudheidkundig Museum van St. Niklaas : « SIGILL AD ACTA CURIAE FEUD WASIAE ». Sinds 1610 heeft het Waasland als wapen « De gueules au navet feuillé ») : van daar zijn de regionale kleuren van het Waasland rood en wit⁽²⁾.

ALBERT BUVÉ.

(1) Archieven van de Oudheidkundige Kring van Waasland te St. Niklaas.

(2) Sceaux et Armoiries de Flandre (Vicomte de Ghellinck Vaernewyck).

Zanten.

FEESTOPSCHRIFTEN OP HET VLAAMSE PLATTELAND.

Bij de inhuldiging van Pastoor E. H. Joz. Bressers
te Mendonk, op 18 Maart 1951.

Met dorsen en malen
Kan ik de kost wel halen,
Maar om in den hemel te gaan
Zal dat wel niet volstaan,
Daarom zijn wij zo blijde :
Weer staat een priester aan ons zijde.

Voor onze maag in nood
Bak ik het dagelijks brood,
Wil gij ons 't manna geven,
Zo nodig voor het eeuwig leven.

(Bakker).

Christi laus sit gloriaque honor
Qui te hodie in Mendonk misit
Benedictus animarum pastor
Qui in Dei nomine hic venit.

(Op Kerkportaal).

Priester van God,
Zalig zij uw lot
Kristus Kruis zij hier uw wapen
De bevrijding uwer schapen.

Het is met vreugde dat ik mag
U welkom wensen dezen dag;
Mijnheer Pastoor, dat God u bewaar
Voor ons geluk nog menig jaar.

Van verre zag u komen
Ons hart vol blijde hoop;
Wil in ons dorpje wonen,
Oogst rijken zielenoogst.

Eerwaarde Heer Bressers,
Wij zijn goede lessers
Van des lichaam's dorst,
Maar gij zijt door d' hemelsvorst
Als pastoor ons geschonken;
Maak gij ons ziele dronken.

(Op Café Cambrinus).

—
Al zijn wij schaapkes nog zo klein,
Toch zal onze herder tevreden zijn.

—
Vruchtbaar apostolaat,
Gezondheid boven maat,
Veel geluk en voorspoed
Bij alles wat ge doet,
Dit wenst u onbeschroomd
De slachter die hier woont.

—
U schenke God zijn mildsten zegen,
Eerwaarde Heer Pastoor, op Uwe priesterwegen;
En dat al die onder uwe hoede staan
Met u ook eens ten hemel mogen gaan.

—
Eerwaarde, woon nu hier voortaan
Als zieleherder in ons midden,
Uw kinderen zullen vurig bidden
Opdat 't u altijd goed mocht gaan.

Wij klampen wel Sint Jozef aan
Dat hij voor u ten beste spreke,
Ook niet Sint Baaf blijf in gebreke
Om in uw taak u bij te staan.

(Op ingang der Pastorie).

—
Schieten is voor ons 't plezier,
En zijn wij nu ook hier,
't Is dat we de Victoriazaal verlieten
Om niet te kort te schieten
Aan onzen plicht om t' eren
Den Afgezant des Heren.

(De schuttersmaatschappij op hun wagen in de stoet).

J. V.

JAARLIJKSE STATUTAIRE VERGADERING VAN DE BOND DER OOSTVLAAMSE FOLKLORISTEN

op Zondag, 4 November 1951.

A g e n d a.

1. — Openingsrede door de Heer Fernand VAN ES, Voorzitter van de Bond.
2. — Jaarverslag door de Heer Lodewijk VERLODT, Secretaris.
3. — Verkiezing a) van vijf beheerders in vervanging van de H.H. Julien BOES, Gabriël CELIS, Prosper LUYCKX, Lode VERLODT en Schepen Jos. VERMEULEN, uit-tredend en herkiesbaar (artikel 9 van de standregelen).
b) van een nieuw beheerder in vervanging van Dr. Edmond TIELEMAN, over-leden. Kandidaat van het bestuur : de Heer Raoul DE POORTER.
4. — Jaarverslag door de Heer Lode HOSTE, penningmeester : Rekening 1950. Begro-ting 1952.
Aanduiding controleurs.
5. — Lezing door de Heer Prof. Dr Paul DE KEYSER, Ere-Voorzitter van de Bond :
« Zweedse Indrukken door een Vlaamse Folklorist » (met lichtbeelden).
6. — Rondvragen en suggesties.

De zitting werd te 10.15 u. in de voordrachtzaal van het Stadsarchief, Abrahamstraat, Gent door de Heer Voorzitter *Fernand Van Es* als open verklaard.

Hij verontschuldigde wegens ziekte : *Mevrouw Wed. Ernest Lammens-Hendriks* en de *Eerw. Heer Gabriël Celis*, Ondervoorzitter van de Bond; als elders weerhouden : de H.H. *Leon Defraye*, Schepen van Deerlijk, *Prof. Dr Frans Olbrechts*, Directeur van het Museum van Belgisch Congo te Tervuren, *Hervé Stalpaert*, Onder-Hoofdman van de West-vlaamse Folkloristen, *Ferdi Van de Vijvere* uit Borgerhout, Advokaat *Bocklandt*, uit Gent en *Julien Boes* en *Dr Henri Nowé*, beheerders.

Daarna sprak de Voorzitter de volgende rede uit :

DAMES en HEREN,

Voor de 10e maal valt mij de eer, alsook het groot genoeg, te beurt U op onze al-gemene vergadering welkom te heten. Het jaar 1951 zal zeker met gouden letters in de annalen van onze Bond vermeld blijven. Het is immers voor ons, Oostvlaamse Folkloris-ten, een jubeljaar. Ten eerste door de viering van het vijf-en-twintigjarig bestaan van onze Bond, viering die doorging op 14 en 22 Juli j.l. en die bestond uit een tentoonstel-ling van het vervoer, ingericht in de prachtig herstelde kloostergang en de aanpalende zalen van de oude St.-Pietersabdij, uit een druk bijgewoonde academische zitting, een plechtige ontvangst door het Stadsbestuur op het Stadhuis en een feestmaal in het St.-Jorishof. Over dit alles zal U onze sekretaris breedvoeriger spreken, ook zal een om-standig verslag over die feestelijkheden verschijnen in ons tijdschrift *Oostvlaamse Zanten*. Maar het weze mij toch nogmaals toegelaten al degenen te bedanken, die bijgedragen hebben tot het welslagen van deze verschillende manifestaties, in de eerste plaats onze ondervoorzitter Schepen J. Vermeulen, voorzitter van de Museumcommissie, onze onver-moeibare conservator dhr. J. Boes, onze toegewijde sekretaris dhr. L. Verlodt, de sprekers op de academische zitting : Dr. J. Verbesselt en eens te meer dhr. J. Boes, de milde schen-kers van voorwerpen en last not least het Stadsbestuur van Gent, dat ons niet alleen geldelijk ondersteunde maar dat ons als aandenken van ons vijf-en-twintigjarig jubileum, de Medaille van Verdienste der stad schonk. Het was de derde maal dat een openbaar bestuur de grote verdienste van onze Bond erkende door het schenken van een medaille of plakket : het Provinciaal Bestuur en het Stadsbestuur van Aalst bij gelegenheid van de Alfons De Cockhulde op 1 October 1950 te Aalst, en nu het Gents Stadsbestuur. Dit getuigt dat de belangstelling in onze activiteit stijgend is, wat slechts de studie van de folklore ten goede kan komen.

Maar 1951 is ook een jubeljaar voor de Bond, omdat het ons de gelegenheid biedt een hulde te brengen aan onze sympathieke Ere-voorzitter Prof. Dr. P. de Keyser, medeop-richter van de Bond, zijn eerste voorzitter en een zijner actiefste en verknochtste leden,

die op 14 October j.l. zestig jaar werd. Deze hulde staat niet vernield op de dagorde, omdat het Bestuur niet heeft willen vooruitlopen op de grootse huldiging van de jubilaris, die, zoals U waarschijnlijk weet, op 23 December zal doorgaan en die ons zal toelaten aan onze Ere-voorzitter al de waardering die wij allen voelen voor zijn uitgebreide kennis, zijn hoogst verdienstelijk werk niet enkel op het gebied der folklore, maar ook op dat der taalkunde, der kunst en der kunstgeschiedenis, alsook der opvoedkunde, in het openbaar te kunnen uitdrukken en tevens zijn bekende dienstvaardigheid, zijn altruïsme en zijn humanistische levensbeschouwing nog meer in het daglicht te stellen. Maar het paste voorzeker, dat hier in de intieme kring der Oostvlaamse Folkloristen, die hem toch het naast aan het hart liggen en die hem zoveel te danken hebben, hem een bijzonder blijk van waardering en erkentelijkheid werd gegeven en dit zonder veel woordenpraal, maar daarom niet minder hartelijk.

Vriend de Keyser — het weze mij heden toegelaten U zo aan te spreken — ik meen dat wel aan mij de eer dient toe te komen, niet enkel als voorzitter, maar vooral omdat wij samen reeds meer dan vijf-en-twintig jaar zijde aan zijde in deze Bond, waarvan wij beiden de peters zijn, streven naar eenzelfde doel, n.l. het bestuderen en, waar het kan en past, het behoeden en het instandhouden der producten en uitingen van de onderkultuur van ons volk, van zijn eigen aard en zeden en taal, U, uit naam van ons beider petekind, bij Uw zestigste verjaring dit eenvoudig geschenk aan te bieden. We wensen U tevens « Ad multos annos » en veel heil toe, ook aan Uw achtbare echtgenote, aan Uw beminde kinderen en kleinkinderen ».

Hoeft het gezegd dat een lang en hartelijk applaus deze huldewoorden aan onze sympathieke Ere-voorzitter kwam onderstrepen? Daarna ging de Voorzitter voort :

DAMES en HEREN,

Kermisklokken, doodsklokken! In dit jubeljaar heeft de dood ons twee zware verliezen toegebracht. Op 3 October j.l. overleed te Mariakerke-bij-Gent, na een langdurige ziekte ons bestuurslid Dr. Edmond Tieleman, op 49-jarige leeftijd. De overledene, die jarenlang secretaris was van de Vlaamse Filologencongressen en medeoprichter en voorzitter van de Heemkundige Kring van het Meetjesland, maakte sedert October 1948 deel uit van de beheerraad van de Bond. De zware ziekte, waaraan hij sedert jaren leed, was oorzaak dat zijn medewerking aan onze werkzaamheden en ook aan ons tijdschrift eerder gering was. Noteren wij nochtans het onuitgegeven fragment van het Lied van Heer Halewijn, dat hij in de 25^e jg., blz. 65-69, publiceerde. Ook in « Appeltjes uit het Meetjesland », jaarboek van de Heemkundige Kring zijner geboortestreek, liet hij verschillende heemkundige bijdragen verschijnen, waaronder een zeer interessante over de naam « Meetjesland ». Over dit onderwerp hield hij trouwens een spreekbeurt hier in ons midden. Met hem verliezen wij een geleerd en geduldig vorser van de geschiedenis en de folklore van de Noord-Westhoek onzer provincie, een gediensstige en trouwe vriend.

Een onherstelbaar verlies, niet enkel voor onze Bond, maar ook voor de studie van het Gentse volksleven en de Gentse volkstaal, is zeker het plots overlijden op 8 October j.l. van de negentigjarige L. Lievevrouw-Coopman, de Nestor der Oostvlaamse folkloristen. Ook voor het Vlaamse toneel heeft hij zich verdienstelijk gemaakt, niet alleen als auteur van nog steeds opgevoerde toneelstukken, maar ook als medeoprichter van de Gentse Toneelschool. De volledige uitgave van zijn levenswerk, het « Gents Woordenboek », waaraan hij sedert bijna 50 jaar werkte, heeft hij niet mogen beleven. En dat is waarlijk jammer. Als trouw lid van onze Bond publiceerde hij in Oostvlaamse Zanten een twaalf-tal zeer gewaardeerde bijdragen, waarvan ik slechts vermeld : « Het Scherp Examen », « Dertienavond in het Gentse », « De Reuzen van Gent en het Heilig Bloedkapelleken », « De Bijnamen der Gentenaars ». Een paar weken vóór zijn dood schonk hij aan de Bond 300 exemplaren van zijn laatste brochure « Een Teerlingspel in Gent ». Deze royale gift getuigt van zijn verknochtheid aan onze Bond, maar tevens van zijn grote onbaatzuchtigheid. Deze noeste werker, deze onvermoeibare vorser was de eenvoud zelf en hij is heengegaan, zoals hij steeds geleefd heeft, in allen eenvoud.

In ons tijdschrift zal aan beide betreunde vrienden een omstandig In-Memoriam gewijd worden. Dat hun as ruste in vrede !

Dat is mijn tekst voor heden : een jubelend begin en een droevig slot ! »

Na deze buitengewoon interessante openingsrede, die veel succes mocht oogsten, verleende de Voorzitter het woord aan de Secretaris, Heer Lodewijk Verlodt, die als volgt zijn jaarverslag voordroeg :

WAARDE TOEHOORDERS,

Het jaar 1951 was weer een buitengewoon bedrijvig jaar.

Onze geliefde Bond vierde immers de 25^e verjaring van zijn bestaan.

25 jaar van onophoudend kampen en onverpoosd streven tot het bereiken van het beoogde doel, namelijk de folklorie dienen.

Dank aan die onvermoeide arbeid, aan deze heilige iever, die ons allen bezielde, staat onze Vereniging gerangschikt onder de beste van het land.

Haar verdere bloei en groei hangt echter niet alleen af van Uw standvastigheid, maar ook van de getrouwheid van al onze leden.

Wij kennen de gevoelens van allen en we menen op hen te mogen rekenen en daarom ook blikken we vol vertrouwen de toekomst in.

Wij vragen U dan ook het Bestuur mede te helpen door propaganda voor onze werking te maken en te trachten nieuwe leden aan te werven. Met een weinig moeite kan zulks gebeuren.

Nu komen we aan de werkzaamheden van de Bond gedurende het verlopen jaar.

In zijn openingsrede van de Algemene Statutaire Vergadering van Zondag 26 November 1950, in dit zelfde lokaal gehouden, deelde onze sympathieke Voorzitter o.m. mede dat in de loop van dit jaar een inhoudstafel op de 25 eerste jgg. van « Oostvlaamse Zanten » zou uitgegeven worden. Dit is niet gebeurd, maar een weinig geduld, de uitgave is in wording en wij hopen vóór het einde van het jaar U dit benediktijnerwerk van de Heer Van Es te kunnen aanbieden.

Het is geen gewone opsomming, maar een methodisch overzicht van de inhoud van ons tijdschrift, bestaande uit vijf verschillende classementen, zeer handig voor opzoekingen, en zal 80 blz. beslaan.

En nu komen we automatisch op het terrein van de herdenking van ons 25-jarig bestaan.

Op voorstel van onze geachte en geleerde Ere-Voorzitter Prof. Dr. Paul De Keyser richtten we een merkwaardige Tentoonstelling van het Vervoer in. Dit gebeurde in de voormalige St.-Pietersabdij, die, zoals U weet, in volle restauratie is. Of deze tentoonstelling gelukt is, laat ik aan U over om te beslissen. Ik wil U echter verklappen dat ruim 12.000 bezoekers werden geboekt. Dit was voorwaar een puik resultaat en tevens een bewijs dat het publiek de weg naar het toekomstig lokaal van ons Museum gemakkelijk zal vinden.

Zoals ik reeds zegde gaat de restauratie van de gewezen abdij met rasse schreden vooruit en we zijn ervan overtuigd dat binnenkort het overbrengen van onze verzamelingen naar het nieuw « Tehuis » een aanvang zal kunnen nemen.

Het is natuurlijk een groot werk, maar we rekenen op het dynamisme van de nooit volprezen Heer Conservator Boes om dit te verwezenlijken.

Wellicht is het van geen belang ontbloomt U mede te delen wat wij daarvoor graag te onzer beschikking zouden zien gesteld : De vier zijden van het nu gerestaureerde kloosterpand met de verdieping, de kapittelzaal en aanpalende zalen met verdieping, de zalen palende aan de zuidkant van de kruisgang. Het is ook onze wens dat de referer en ook de kelders, die er onder liggen en die voorlopig zelf niet als tentoonstellingsplaatsen kunnen gebruikt worden, nochtans in het te bespreken complex zouden opgenomen worden, daar zij een archeologisch geheel vormen met de rest van de oude abdij.

De uitgebreidheid van deze lokalen is voorzeker groot, doch de verzamelingen, die er moeten geplaatst worden zijn het niet minder, daar we nog een groot aantal voorwerpen bezitten, die noodgedwongen op de zolder van het Stadsarchief opgestapeld liggen.

De bedoeling bestaat geen voorwerpen in de kruisgangen te plaatsen, enkel zou langs de muren iconographisch materiaal, met godsdienstig karakter, opgehangen worden.

Het is een feit dat tengevolge van de opstapeling in het huidig Folklorie-Museum het onderhouden ervan een totale onmogelijkheid is geworden. Dit geeft aanleiding tot allerhande klachten, waarvoor wij niet aansprakelijk kunnen gesteld worden.

Ziehier nu een kort overzicht over de plechtigheden, die ter gelegenheid van onze 25^e verjaring plaatsgrepen :

Op Zaterdag 14 Juli 1951, te 3 u. : Plechtige opening der Tentoonstelling van het Vervoer, in de beschikbare lokalen van de voormalige St.-Pietersabdij met redevoeringen van de Heer Schepen Jos. Vermeulen, Voorzitter van de Museumcommissie en de Heer Burgemeester Emiel Claeys, die de tentoonstelling voor geopend verklaarde.

Daarna een rondgang onder de leiding van de Heer Conservator Julien Boes en van de werkleider de Heer Ediers.

Op Zondag 22 Juli 1951, te 10 u. werd een academische zitting gehouden in de Universiteit, met als sprekers :

1° Heer Fernand Van Es, Voorzitter van de Bond der Oostvlaamse Folkloristen : « De Bond viert zijn zilveren jubileum ».

2° Dr. J. Verbesselt, attaché aan de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis van het Jubelpark : « De Voertuigen van de Afdeling Volkskunde van het Jubelpark ».

3° Heer Julien Boes, Conservator van het Museum voor Folklore, te Gent : « De Kinderrijtuigen van het Museum voor Folklore ».

Op Zondag 22 Juli 1951 werden we te 12.30 u. op het Stadhuis ontvangen.

In zijn welkomstgroet en hulderede, drukte de Heer Burgemeester zijn vreugde uit over de door de jubilerende Bond bekomen resultaten en als blijk van hoge waardering overhandigde hij aan onze Voorzitter de Medaille van Verdienste van de Stad.

De Heer Voorzitter Van Es schetste in zijn zakelijk antwoord de geschiedenis van de Bond, zijn wel en zijn wee, zijn onverdroten activiteit en zijn schone prestaties. Hij bedankte tevens het Stadsbestuur van Gent voor de sinds vele jaren verleende steun.

Te 1 u. had in het St.-Jorishof een democratisch banket plaats, waarop nog tal van speeches werden gehouden. Het was een waar verbroederingsfeestje, dat de aangenaamste herinneringen bij de deelnemers zal nalaten.

Te 4 u. en als slot van de jubeldag brachten de disgenoten, onder leiding van de HH. Conservator Boes en werkleider Ediers, een bezoek aan de Tentoonstelling van het Vervoer.

In nr 5/1951 van « Oostvlaamse Zanten », dat nu ter pers is, verschijnt een uitvoerig verslag over de plechtigheden, die ter gelegenheid van ons jubileum plaats hadden.

Zoals het steeds het geval was, zijn de nummers van ons tijdschrift « Oostvlaamse Zanten » zeer aantrekkelijk geweest.

De voornaamste bijdragen waren :

Alfons De Cockherdenking bij gelegenheid van de honderdste verjaring van diens geboorte : op 12 Januari 1950, te Herdersem en te Denderleeuw, op 12 September 1950, te Herdersem, op 1 October 1950, te Aalst en op 7 October 1950, te Denderleeuw, door de Redactie.

Algemene Statutaire Vergadering op Zondag 26 November 1950, door L. Verloot.

Verslag over de prijsvraag Alfons De Cockfonds 1949 : « De Doods- Begrafenis- en Rouwgebruiken in de Provincie Oostvlaanderen », door Prof. Dr P. De Keyser.

Inventaris der Apothekerspotten, opgesteld in de Apotheek van het Museum voor Folklore, door Apotheker L. J. Vandewiele.

Mussengilden, door Dr H. Kits Nieuwenkamp.

Uit het repertorium van de Kantwerksters te Zeveneken, door Ferdi Van de Vijver.
Gentse Volksnamen van Straten en Plaatsen, door Mr. J. Vermeulen.

Iemand is dood te Zele, door Mevrouw Famelaer-Coene.

Nog XLVI Kalender- en Weerspreuken, door Mr. J. Vermeulen.

Oostvlaamse Folkloristische Bibliographie (13° vervolg), door Fern. Van Es.

Prof. Dr. Paul De Keyser 60 jaar, door de Redactie.

De Folklore van het Brood in November, door Jaap Kruizinga.

Verslag over het Zilveren Jubileum van de Bond, door de Redactie.

Twee Middelnederlandse Legenden, door Dr A. Van Elslander en Drs M. Daem.

Internationaal Congres voor Europese en Westerse Ethnologie te Stockholm (26-31 Aug. 1951), door Prof. Dr. P. De Keyser.

Tevens werd er voor veel illustratie gezorgd.

De gewone rubrieken : In-Memoriam's, Personalialia, Zanten en Boekbespreking, de laatste zeer uitgebreid, werden regelmatig opgenomen.

De voordrachten genieten nog steeds de gunst van het publiek en zulks is zeer aanmoedigend voor ons. Zij bleven kosteloos toegankelijk voor iedereen en vingen aan op 17 December 1950, met de spreekbeurt van Adolf Noterman, hoogstudent, over « *Volkskunst, 2° Reeks* » (met lichtbeelden).

Op 14 Januari 1951 trad op Mejuffe M. Cafmeyer, lerares, met « *Brugse Kinderliederen* », opgeluisterd met gramfoonplaten.

Op 28 Januari 1951 sprak de Heer Julien Boes, Conservator van het Museum voor Folklore over « *Snelheidskoorts* » (met lichtbeelden).

Op 11 Februari 1951 handelde Heer Lode Hoste, penningmeester van de Bond, over « *Maskers en Demonen* » (met lichtbeelden).

Op 4 Maart 1951 sprak Prof. Dr Robert Foncke, erelid van de Bond, over « *Spreekwoorden en Zegswijzen* ».

Op 18 Maart 1951 was het de beurt aan de Heer Frans De Coster, ere-hoofdinspecteur der Gentse Stadscholen, met « *Gentse Straatstelen* ».

Op 6 April 1951 handelde Drs Marcel Daem, bestuurslid van de Bond, over « *De Middelleeuwse Gentse Ambachten* » (met lichtbeelden).

Op 7 Mei 1951 sprak Prof. Dr Paul De Keyser, ere-voorzitter van de Bond, over « *Het verleden van de Gentse Koornmarkt* » (met lichtbeelden).

Op 10 Juni 1951 vergastte ons Dr Architect A. Van de Walle, Conservator van het Museum voor Sierkunst, met « *Het Dagelijks Leven in de voormalige Abdij van Ename, volgens XVIIe-eeuwse bron* ».

Op 17 Juni 1951 trad de Heer Jos. De Beer, Conservator van het Museum voor Vlaamse Beschaving, op met « *Het Museum voor Vlaamse Beschaving te Deurne* » (met lichtbeelden en een tentoonstelling van iconografisch materiaal).

Op 22 Juli 1951 handelde de Heer Fernand Van Es, Voorzitter van de Bond, over « *Een terugblik op het ontstaan en de ontwikkeling van de Bond der Oostvlaamse Folkloristen* ».

Op 22 Juli 1951 spreken ook Dr J. Verbesselt, Conservator van de Afdeling Volkskunst van het Jubelpark over « *De Voertuigen van het Museum voor Kunst en Geschiedenis van het Jubelpark* » en Julien Boes, Conservator van het Museum voor Folklore over « *De Kinderrijtuigen uit het Museum voor Folklore te Gent* ».

Op 16 September 1951 was het nogmaals de beurt aan de Heer Adolf Noterman, hoogstudent, met : « *Het Post- en Wegvervoer op het einde der XVIIIe eeuw en de eerste helft der XIXe eeuw* » (met lichtbeelden).

En vandaag op 4 November 1951, is het de beurt aan Prof. Dr Paul De Keyser, ere-voorzitter van de Bond over « *Zweedse indrukken door een Vlaams Folklorist* » (met lichtbeelden).

Langs deze weg danken we nogmaals de Dame en de Heren voordrachtgevers voor hun vererende, belangloze medewerking en het groot genot dat ze ons verschaften. We hopen ze nog dikwijls te mogen horen.

Voor de reeks, die heden dus aanvangt met laatsgenoemde lezing, ontvingen we reeds de vaste toetreding van de HH. Frans De Coster op 25 November met « *Wijlen Lodewijk Lievevrouw-Coopman herdacht* » (met kleine tentoonstelling), Drs Richard Van Kenhove, op 9 December 1951, Drs Lode Hoste op 24 Januari 1951, Drs N. Van den Bossche op 10 Februari 1952, met « *Sagen en Legendes uit het Zottegemse* », Hervé Stalpaert op 6 April 1952, met « *De Goede Week* ».

Deze lijst is nog niet compleet, maar we zijn in onderhandeling met Dra Laura Dhaene en de HH. Edw. Van Bragt, Fernand Van Es en Julien Boes en zijn ervan overtuigd, dat deze serie voor de voorgaande niet zal onderdoen.

De bibliotheek, nu ver in orde, is tot iets groots gegroeid en verwacht Uw bezoek. Ze is toegankelijk elke werkdag 's namiddags tussen 2 en 5 u. ('s Zaterdag uitgezonderd). Spijtig is het echter dat we over de nodige fondsen niet beschikken om zekere werken, die het broodnodig hebben, te laten inbinden. Dit is natuurlijk voor later..... en misschien binnen een afzienbare tijd, want wij leven in de hoop dat de tegoetkoming van Staatswege zal verhoogd worden. Voorlopig kan ik U daar niets meer over zeggen.

Er blijft mij nu nog over een welgemeende hulde te brengen aan de HH. Prof. Dr Paul De Keyser, ere-voorzitter van de Bond, Fernand Van Es, voorzitter van de Bond, Schepen Jos. Vermeulen, voorzitter van de Museumcommissie, tevens ondervoorzitter van de Bond en Julien Boes, conservator van het Museum voor Folklore, de noeste werkers die we als dusdanig sinds lange jaren kennen en die zich dit jaar met raad, daad en woord nog meer hebben ingespannen om de faam van Bond en Museum nog hoger op te voeren.

We zijn hun veel verschuldigd en daarom dank ik hen speciaal, in ons aller naam, voor hun buitengewone opoffering en toewijding ».

De Heer Voorzitter dankte oprecht de Heer Verlodt, om zijn omstandig verslag en om de wijze waarop hij voor de belangen van de Bond blijft ijveren.

Het derde punt aan de dagorde was :

a) Verkiezing van vijf beheerders in vervanging van de HH. Julien Boes, Eerw. Heer Gabriël Celis, Prosper Luyckx, Lode Verlodt en schepen Jos. Vermeulen, uittreidend en herkiesbaar (Artikel 9 van de Statuten).

Al deze heren werden onder handgeklap herkozen.

b) van een nieuw beheerder in vervanging van Dr Edmond Tieleman, overleden. De Heer Raoul De Poorter, kandidaat van het bestuur, wordt eenparig tot beheerder benoemd.

De Heer De Poorter dankt voor het vertrouwen in hem gesteld.

De Heer Voorzitter Van Es, na de verkozenen te hebben geluk gewenst, verleende onmiddellijk het woord aan de Heer Lode Hoste penningmeester, die hij te recht als een model schatbewaarder betitelde.

REKENING DIENSTJAAR 1950.

<i>Inkomsten.</i>		<i>Uitgaven.</i>	
Postcheck	5.273,72	Achterstallige Reken.	4.343,70
Toelage M. O. O.	7.500,—	Oostvlaamse Zanten	29.939,30
Toelage Provincie	15.000,—	Biblioth. Onderh.	4.518,—
Bijdragen Leden	14.525,—	Bureelkosten	1.195,50
Verkoop afzond. numm.	602,—	Boeken & Voordrachten	779,50
Speciën in Kas	803,70	De Cockprij's	1.500,—
		Allerlei	1.428,42
	43.704,42		43.704,42

BEGROTING 1952.

<i>Inkomsten.</i>		<i>Uitgaven.</i>	
Overschot	1.000,—	Oostvl. Zanten	36.000,—
Toelage M. O. O.	7.500,—	De Cockprij's	1.500,—
Bijzondere Toelage	5.500,—	Bureelkosten	1.500,—
Toelage Provincie	15.000,—	Bibliotheek Onderhoud	4.500,—
Bijdr. Leden	15.000,—	Aankoop Boeken	1.000,—
Verkoop afzond. numm.	500,—	Onvoorzien	1.000,—
Onvoorzien	1.000,—		
	45.500,—		45.500,—

Zonder opmerkingen werd dit verslag van ontvangsten, uitgaven en vooruitzichten van de steeds zorgvolle penningmeester goedgekeurd en de Heer Hoste door de Heer Voorzitter bedankt.

De HH. Jules Mahy en Gaston Van Peteghem worden als contrôleurs der rekeningen aangewezen.

Om te eindigen kwam Prof. Dr Paul De Keyser aan het woord met een prachtige lezing over « Zweedse indrukken van een Vlaams Folklorist » (met lichtbeelden).

Prof. Dr De Keyser dankte vooreerst ontroerd om de hulde hem gebracht ter gelegenheid van zijn zestigste verjaardag en verklaarde dat het hem aangeboden geschenk — een gegraveerd tinnen bord — hem steeds aan die heuglijke en aangename samenwerking gedurende vijf-en-twintig jaar met zijn vrienden, de Oostvlaamse Folkloristen, blijvend zal herinneren.

Daarna gaf hij ons de

ZWEEDSE INDRIJEN VAN EEN VLAAMSE FOLKLORIST.

Bij wijze van inleiding tot de indrukken, die een folklorist in het Zweeds Paradijs van de folklore kan opdoen, sprak Prof. De Keyser ons over land en volk, het aardrijkskundig en het historisch milieu.

Zweden is oorspronkelijk een volk van vrije boeren en vissers, die zich tot een zeer moderne staat heeft opgewerkt. Dit volk, een der oudste van Europa, heeft herhaaldelijk in de geschiedenis van ons vasteland een beslissende rol gespeeld.

Het bleef echter getrouw aan zijn verleden en aan zijn eigenaardige landelijke cultuur, die uit zijn hem omringende natuur is gesproten.

De Zweed houdt van het leven in open lucht, van reizen en trekken. Lichamelijke opvoeding en sport staan in grote eer. In spelen en muziek, in zang en dans uit zich zijn uitbundige levensvreugde. Folklore is aldaar de nationale wetenschap bij uitstek geworden. Grote en kleine steden onderhouden dan ook openluchtmusea, waar de merkwaardigste voorbeelden van hofsteden en stadsgebouwen met levensechte interieurs worden bewaard.

Aan alle Universiteiten wordt ethnologie, d.i. vooral stoffelijke volkskunde, gedoceerd en zijn archieven voor volkskundig onderzoek gehecht.

Aan de hand van een reeks prachtige lichtbeelden wordt met de spreker een bezoek gebracht aan de universiteitssteden Lund en Uppsala en aan sommige monumenten van Skane (Zuid-Zweden) en van Hälsingland en Dalarna (Noord-Zweden).

De voordracht werd besloten met enkele beschouwingen over het levenswerk van Dr Artur Hazelius, de stichter van Nordiska Museet en van het openluchtmuseum Skansen, te Stockholm.

Deze buitengewone belangwekkende voordracht oogstte een hoogst verdiende bijval.

Deze algemene statutaire vergadering die te 12.45 u. gesloten werd, was weer eens buitengewoon interessant. Wij hebben besloten, op voorstel van ons geacht medelid, Gaston Hebbelijck, voortaan « Rondvragen en Suggesties » vóór de hoofdconferentie te laten doorgaan.

L. VERLODT, secretaris.

In Memoriam.

LODEWIJK LIEVEVROUW. (2 April 1862 - 8 October 1951).

De grote familie van de Oostvlaamse Folkloristen is in rouw: een harer trouwste leden, haar ouderdomsdeken is niet meer....

Er zijn mensen, die bestendig een ongemene werkkraft aan de dag leggen, nooit ongesteld zijn, levenslustig blijven, zodat men niet denkt dat ze in leeftijd vorderen en kunnen sterven.

LOD. LIEVEVROUW behoorde bij zulke mensen. Als, onverwachts, de mare van zijn verscheiden rondging, werd menigeen met ontsteltenis geslagen, om het groot, onherstelbaar verlies!

* *

Leerling van de stadsschool, Saspoortstraat, en nadien van het Gents Atheneum, werd L. L. op 20-jarige leeftijd bediende ten Stadhuize; als bureelhoofd ging hij in 1924 op pensioen. Voor velen heet zulks met rust gaan.

Met rust! De geijkte term was allerminst toepasselijk op Louis, zoals hij, onder de vrienden, gemeenzaam werd genoemd.

Van jongs af voelde hij zich aangetrokken tot het toneel en we vinden hem als toneelmeester in het Van Crombrughe-genootschap, ook als toneelrecensent in de dagbladen « Stad Gent » en « Journal de Gand ».

Die drang noopte hem zelf de dramatische letterkunde te beoefenen; ergens bekend hij een dertigtal stukken op zijn actief te hebben: blijspelen, comedieën, drama's, zo wat overal gedrukt en verspreid, in liefhebberskringen en in schouwburgen zeer gegeerd om hun gemoedelijkheid, trouwe zedenschildering en rake karaktertekening. Enkele werden geprimeerd. De titels van die werken getuigen van de verscheidenheid: Roodkapje, De Helden van den Arbeid, Jalouzie, Bloedvijanden, Meisjesgrillen, De verliefde Keukenmeid, Clodwig en Clothildis, Smokkelaarsvolk, De Opoffering, Huis van Vertrouwen, Een valsch Bericht, Ave Maria, De genoeglijke Klucht van Mie de Gendarm, 't Gevloekte Hof, De Ware Schuldigen, Blonde Marie, De Gasthuisnon. Het Testament van Jan Splinter, Hoe êwer oe zotter, Het Huis in de Peperstraat, Het Zomerlief (zangspel, muz. van J. Van Hyfte), De Gedachtenlezer en O, die meisjes! (met P. Anri), De Witte Kaproenen (met Gustaaf Dhondt, lyrisch drama, 5 bedr., muz. Osc. Roels; op 1 October 1899 opgevoerd bij gelegenheid van de inwijding van de nieuwe Nederlandse Schouwburg te Gent).

Zijn letterkundig werk verplichtte hem tot vele opzoekingen; van stadsarchief, van staatsbibliotheek was hij een regelmatig bezoeker. Steeds begaan om alles wat hij behandelde uit bronnen van waarheid en oorsprong te putten, werd hij meer en meer in staat onze aloude gebruiken en toestanden te doorgronden, wat zijn bijdragen in tijdschriften en nieuwsbladen, zonder de Oostvlaamse Zanten te vergeten, alsmede zijn voordrachten in onze Bond (bijvb. Oude Gentse Volksspelen en Vermaken, Zedenbederf in het Oude Gent) tot een regaal maakte.

De nagebleven handschriften: Spelen mijner Jeugd, Oude Gentsche Volkszangers en Volksdichters (Straatzangers), Gentsche Straatroepen (door Osc. Roels op muziek gesteld), Het Suikerbolleke, Gentsch blijspel, gelden mede als een klaar bewijs van zijn uitgebreid arbeidsveld.

* *

Een echte parel aan de kroon van L. L. is buiten kijf de stichting, in 1911, van de Vlaamse Toneelschool, waarbij zich al vlug Dr. Osc. De Gruyter en tal van even belangloze en bekwame medewerkers (Luc. Van de Putte, P. Anri, Osc. Roels, Arie Van den Heuvel, Van Sande) aansloten om de basis te leggen van een waardevol kunstinstituut, waarvan het leerprogramma op hoge prijs wordt gesteld en tot leidraad mag dienen.

L. L. was de man niet om een zaak de wereld in te sturen en ze daarna aan haar lot over te laten; volhardend, ja taai koppig zelfs; bleef hij verkleefd als een goed vader aan zijn kind, de Toneelschool.

Gedurende 30 jaar — zegge 30 jaar! — was hij er de offerwillige beheerder van. Hij voelde zich gedwongen van die post af te zien, omdat het leiden of bijwonen van vergaderingen door hardhoorigheid al te zeer bemoeilijkt werd. Maar tot het einde van zijn leven gaf hij zelfs tastbaar bewijs van zijn grote gehechtheid aan die inrichting.

* *

Alles wat hierboven werd opgesomd, zou reeds volstaan om iemand als noeste « werker » te kenschetsen. Er is nochtans méér, oneindig méér. Wat hem voornamelijk aantrok, was het verleden van zijn vaderstad, het volksleven, de eigenaardige gewoonten, de pittige sprankelende, soms ruwe, brutale, onzedige Gentse gewestsspraak. Daarvan werd een rijke oogst verzameld, alles gepolst aan vroegere, thans vervormde of verdwenen gezegden en uitdrukkingen, een schat met één woord, op steekkaarten, alphabetisch gerangschikt.

Wanneer dan door de Koninklijke Vlaamse Academie een prijsvraag werd uitgeschreven « Men vraagt een Gentsch Idioticon », kon L. L. het antwoord inzenden, antwoord, dat in 1911 door de jury met goud werd bekroond. Het werk zou in druk verschijnen, een hogere, morele beloning voor een auteur. Helaas! Thans begon voor de gelukkige winnaar, wat hij zelf ergens heeft genoemd: een ware lijdensweg. 't Is wel geweten dat alles, dat met « officieel » en « administratief » in verband staat, veelal van geen leien dakje loopt, als 't soms niet « Dood loopt ».

Het werk — als men die talrijke pakken fiches heeft gezien, op verscheidene schappen geplaatst, dan nog kon men zich bezwaarlijk een denkbeeld vormen van de omvang ervan! — moest tweemaal terug op het getouw, eerstens om hier en daar wat in te krimpen, daarna om het meer wetenschappelijk te behandelen.

Velen, ofschoon niet moedeloos van aard, zouden er het bijtje hebben bij neergeled. De koppige Louis deed het niet: hij onderwierp zich aan de gestelde eisen om toch zijn werk te zien verschijnen.

Eindelijk werd tot het drukken ervan besloten. In 1949! De bekroning dagtekent van 1911! Het « Gentsch Woordenboek », zoals de titel thans luidt, zou het licht zien, vereerd met een voorwoord van Prof. Blancquaert.

Drukken vergt ook proeflezen, in dees geval een benediktijnerkarweitje, niet alledaags, en lastig voor L. L., daar hij slechts een paar uren per dag mocht werken tengevolge van de verzwakking van zijn gezicht.

Hij werd geholpen bij het proeflezen door de H.H. Prof. P. De Keyser en Pol Anri, bij wie zich wat later ook Frans De Coster voegde.

Zo'n uitgave vordert niet snel, kan niet snel vorderen: de proeven gaan van drukkerij naar proeflezer, heen en terug, idem van proeflezer naar proeflezer. L. L. mocht slechts een goede helft van het « Gentsch Woordenboek » uitgegeven zien (reeds méér dan 1000 bladzijden, (tot en met de letter M). L. L. heeft aldus de volledige uitgave niet beleefd. Erg jammer voor hem, die daarin de verwezenlijking van een levensdroom had aanschouwd.

Op gebied van Gentse folklore, van opdiepen van toestanden uit het verleden, was L. L. een ongeëvenaard wroeter, een voorbeeld. In de rij van Gentse talentvolle mannen bekleedt hij een vooraanstaande plaats.

Kort vóór zijn afsterven gaf hij nog een naar de natuur geschilderde schets uit « Een Teerlingspel in Gent », uitgave, die de Bond der Oostvlaamse Folkloristen zal ten goede komen.

Als mens heeft hij recht op hoge waardering. Vriendelijk en gediensig, gans belangloos, nederig, hoegenaamd niet op officieële hulde gesteld, was hij een prachtig figuur in onze stede.

* *

Zij hier ook vermeld dat hij in eerste huwelijk verenigd werd met de onderwijzeres, Marie Coopman, die naam maakte als letterkundige, en voordrachten gaf over opvoedkunde. Ze was schoolbestuurster, als ze op 58-jarige leeftijd overleed in 1916.

Hij huwde te tweede male met Mathilde De Coene in 1919. Deze vrouw omringde L. L. met de meest toegewijde zorgen, ondanks haar even hoge ouderdom als die van haar echtgenoot.

* *

Hoe bondig ook de bijzonderheden over L. L. mogen aangehaald zijn, toch zal hieruit ten volle blijken, dat die uitstekende vorser, die sympathieke vriend een grootse hulde verdient, voornamelijk vanwege de Folkloristen, een man, die nog zoveel presteren kon en ere doet aan zijn geboortestad.

Het zij herhaald: zijn verlies is onherstelbaar. Zijn herinnering zal in de schoot der Oostvlaamse Folkloristen met diepe eerbied bewaard blijven.

Thans heeft ons trouw medelid, onze ouderdomsdeken, LODEWIJK LIEVEVROUW, eindelijk rust.

F. D. C.

* * *

DR. EDMOND TIELEMAN.
(1 April 1902 - 3 October 1951).

Geboren te Waterland-Oudeman op 1 April 1902, uit een Vlaamse polderfamilie, bleef hij zijn ganse leven door, iets van de rustigheid en degelijkheid van het polderras bewaren: stoer en oprecht, eerlijk en vriendschappelijk, dienstvaardig en principieel, zovele deugden die de aflijvige kenmerkten.

Van nature uit was hij bedeed met een gevoelig hart en een schrander verstand.

Na zijn humaniora in het College te Eeklo volbracht te hebben, studeerde hij eerst aan de Universiteit te Leuven, later aan die te Gent in de Germaanse Filologie. Hoewel aanvankelijk leraar in het Walenland o.a. te Aat, bleef zijn liefde voor eigen volk en volksgebruiken onaangetaast. Wanneer hij later tot leraar benoemd wordt aan het Kon. Atheneum te Antwerpen, is hij weldra een van de medestichters van een heemkundige kring te Ekeren. Ook op het gebied van de familiekunde was hij een waarachtige bevoegdheid. Niet alleen had hij zijn eigen kwartierstaat aangelegd, hij was ook bezig een volledig repertorium aan te leggen van de bestaande Staten van Goed, bewaard in het Rijksarchief te Gent; dit voor alle gemeenten van het Meetjesland. Een ongemeenrijke bron voor alle familiekundigen, die met hun stamboom toevallig in het Meetjesland terechtkomen.

Een van de redenen waarom hij zich liet overplaatsen van het Kon. Atheneum Antwerpen naar dat te Gent, zal wel zijn verlangen zijn geweest om dichters bij zijn geboortestreek te vertoeven.

Einde 1946 stichtte hij het Heemkundig Genootschap van het Meetjesland, en in 1948 werd hij verkozen tot lid van de beheerraad van de Bond der Oostvlaamse Folkloristen. Hij was immers een zanter bij uitstek. Geen kon zoals hij de warmte en de rijkdom van de volksziel achterhalen in allerlei verdwenen en nog levende volksgebruiken. Laatst nog verscheen van zijn hand — amper een 14 tal dagen vóór zijn verscheiden — in « Appeltjes van het Meetjesland » II, een folkloristisch artikel over de « appeltjes » van het Meetjesland en hun gebruik in huishouding en keuken. Vermelden wij tevens dat hij jarenlang algemeen sekretaris was van de Vlaamse Filologencongressen.

Deze nederige mens zou misschien gemonkeld hebben bij het lezen van al de lof, die thans over hem geschreven wordt. Hij, de stille werker, wars van alle drukdoenerij zou allicht gemeend hebben dat alles nog niet af was, dat er nog verder diende gezocht, nog langer diende nagepluisd te worden.

Inderdaad is hij ons veel te vroeg ontvallen. Toen hij vóór een paar jaar diende ziekteverlof te nemen, betekende dit het begin van een lange en bittere calvarietocht. Nochtans kwam er nooit een klacht over zijn lippen. Nog was hij begaan met de kommer van eigen huisgenoten, nog stond hij zijn vele vrienden even minzaam te woord. Zijn taak was niet af! Zoveel werk lag nog half afgewerkt. Zovelen hadden hem nog nodig.

Het mocht niet zijn! Op 3 October 1951 is hij zachtjes in de Heer ontslapen in zijn landhuis te Mariakerke (Gent).

Wij bieden aan zijn beproefde weduwe en aan zijn kinderen Jo, Dirk en Lieven, namens de Bond der Oostvlaamse Folkloristen, onze innige deelneming aan.

Hij ruste in vrede!

A. DE VOS (Evergem).

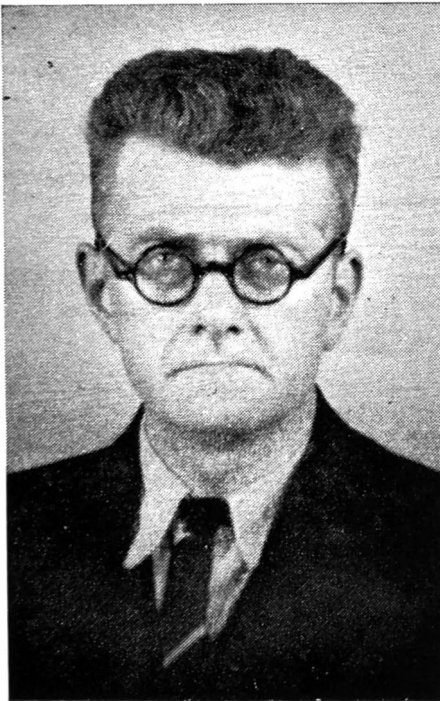
ERRATA.

Bij het onderschrift onder de foto, waarop de aanwezigen staan gekiekt na de afloop der Academische zitting, en rechtover bl. 116 van deze jaargang opgenomen, gelieve men te lezen Zondag, 22 Juli, in plaats van 15 dito.

Evenzeer op bl. 112, regel 42, 21 Juni, vervangen door 22 Juli.

Wij verontschuldigen ons voor deze niet-verbeterde drukfeilen.

REDACTIE.

Dr. EDMOND TIELEMAN

Beheerder van de Bond der Oostvlaamse Folkloristen.

Cliché "Wetenschappelijke Tijdingen",

Inhoudstafel.

Jaargang 1951.

ARTIKELS VAN ALGEMENE AARD :

	Blz.
<i>Vandewiele (Apotheker L. J.)</i> . — Inventaris der Apothekerspotten opgesteld in de « Apotheek » uit de « Apotheek uit de XVII ^e eeuw ». Museum voor Folklore te Gent	49-61
<i>Kiis Nieuwenkamp (Dr. H. W. M. J.)</i> . — Mussengilden	62-65
<i>Lamend (A. M.)</i> . — Volkskunde en Astrologie	77-80
<i>Famelaer-Coene (Elvire)</i> . — Iemand is dood te Zele. Begrafenisgebruiken van de jaren 1880-90 tot vóór de oorlog 1914-18	81-85
<i>Kruizinga (J. H.)</i> . — De Broodfolklore in November	103-107
<i>Van Elslander (Dr. A.) en Daem (Drs. M.)</i> . — Twee Middelnederlandse Legendes	125-139
<i>De Keyser (P.)</i> . — Internationaal Congres voor Europese en Westerse Ethnologie te Stockholm	140-142
<i>Buvé (A.)</i> . — Gemeentewapens in het Waasland	143

ZANTEN.

<i>J. V.</i> — Gentse Volksnamen van straten en plaatsen	66-68
<i>Vijver (Ferdinand van de)</i> . — Uit het repertorium der Kantwerksters te Zeveneken	69-71
<i>Baert (G. P.)</i> . — Carnaval te Gent	71
<i>V.</i> — Gents Bijgeloof — Gedraaid lint	85
<i>J. V.</i> — Nog XLVI Kalender- en Weerspreuken	86-89
<i>V.</i> — Sint-Pietersviering te Gent	99
<i>F. d. C.</i> — Een onbegrepen Woord: Histogenol	99
<i>Linden (R. Van der)</i> . — Sint-Pietersvuur, 29 Juni 1951	121-122
<i>Hegman (W. E.)</i> . — Aftelrijmpje uit Deinze	122
<i>Famelaer-Coene (Elvire)</i> . — Wangebed uit Vosselare. Akte van Armoee	122
<i>Famelaer-Coene (Elvire)</i> . — Dood en Begrafening te Vosselare	142
<i>J. V.</i> — Feestopschriften op het Vlaamse Platteland	144

BOEKBESPREKINGEN :

Het Poppenspel, II (1950), nr 1 (P. d. K.)	45
Vanderstraeten (Ph.). — De Mannen van « Lië », 1950 (F. V. Es)	45
Defraeye (Leon) en Simoens (Leo). — Onze heiligen in kerk en kapel. I. Bisdom Brugge, 1950 (J. Vermeulen)	45-46, 76
't Zwaantje, II. Volksalmanak voor het Land van Heist 1951 (J. P.)	71
Haan (Dr. Tj. W. R. de). — Volk en Dichterschap, 1950 (F. V. Es)	72-73
Geldhof (W.). — Het Zeeuwse Volksraadsel, 1950. (F. V. Es)	73
Sinninghe (J. R. W.). — Boeven en Bezetenen, 1949 (P. d. K.)	73-74
Caluwaert (Ph.); Coeckelberghs (Fr.); Liekens (L.). — De Binders van de Pijpelheide, 1950 (P. d. K.)	74
Stalpaert (Hervé). — Toverije in het Brugse Vrije, 1950, (P. d. K.)	74-75
Het Poppenspel, II (1950), nrs 2-10 (P. d. K.)	75
Ven (Dr. J. Van der). — Miscellanea Folklorica (Het Wickelkind in het Geboortebrood. Met de Kromme Arm gaan. Bak meer Limburgse Vla. De Rommelpot en Vondels Hekeldicht. De Duivekater. Hoe wonen wij?) (P. d. K.)	75-76
Nederlands Volksleven, tijdschrift van het Nederlands Volkskundig Genootschap, I, nr 1 (April 1951) (F. V. Es)	99
Trefois (Clemens V.). — Ontwikkelingsgeschiedenis van onze landelijke Architectuur, 1950 (P. d. K.)	99-100
Lievrouw-Coopman (Lod.). — Een Teerlingspel in Gent, 1951 (F. V. Es)	124

IN MEMORIAM :

Octaaf Van der Beken	48
Lodewijk Lievevrouw-Coopman overleden (Het Bestuur)	121
Dr. Edmond Tieleman (Het Bestuur)	123
Lodewijk Lievevrouw-Coopman (F. D. C.)	152-153
Dr. Edmond Tieleman (A. De Vos)	154

BONDSLEVEN :

<i>Redactie.</i> — Alfons De Cock-herdenking bij gelegenheid van de honderdste verjaardag van zijn geboorte	1-30
<i>Verloft (L.).</i> — Algemene Statutaire Vergadering van de Bond der Oostvlaamse Folkloristen op Zondag, 26 November 1950	31-44
<i>Redactie.</i> — Herdenking van het 25-jarig bestaan van de Bond (Oproep).	98
<i>Redactie.</i> — De Bond der Oostvlaamse Folkloristen viert zijn zilveren jubileum	108-120
<i>Verloft (L.).</i> — Algemene Statutaire Vergadering van de Bond der Oostvlaamse Folkloristen op Zondag, 4 November 1951	146-151

PERSONALIA :

<i>L. V.</i> — Eerw. Heer Edm. Joliet viert zijn gouden priesterjubileum	48
<i>Redactie.</i> — Hulde aan Prof. Dr. P. De Keyser, de zestigjarige	101-102
<i>F. V. Es.</i> — Kornelis ter Laan tachtig jaar !	123
<i>Redactie.</i> — Dr. Jan Lindemans-hulde	123-124

VARIA :

Oostvlaamse Eeuwelingen (Oproep)	48
Volkse en Bargoense Geldbenamingen in het Waasland. Errata	48
<i>Redactie.</i> — Oostvlaamse Folkloristische Bibliografie (13° vervolg)	90-97
<i>Redactie.</i> — Errata	154
Inhoudstafel. Jaargang 1951	155-156

ILLUSTRATIES :

Uit de Reuzenoptocht te Aalst. De Aalsterse Reuzen Iwein, Lauretta en Majoor Cans	r. 1
De Reuzen van St.-Niklaas-Waas. Sint Niklaas, Janneken en Micken, Zwarte Piet	r. 16
Het Reuzenpaar van Leupegem, David van Overboelare en Willem de Markies van Lede	r. 16
De Gentse Reuzen te Aalst : Prinses Lutgarde, Roeland en Karlemanje, Isabella van de Sleepstraat	r. 24
De Eretribune. Aan de heer Gouverneur wordt « het Trouwboek » van de Aalsterse reuzen toegereikt	r. 24
Alfons de Cock-herdenking te Denderleeuw, Toespraak van dhr. F. Van Es	r. 28
De Volksdansen op de Grote Markt te Denderleeuw	r. 28
Soorten van Apothekerspotten : 1. Fles. 2. Bokspot. 3. Pillenpot. 4. Triakelvaas	r. 49
5. Pijpenpot. 6. Tuitkan	r. 49
Het gewone siermotif op de Delftse apothekerspotten uit de verzameling van het Folklore-museum te Gent	r. 49
De vijf apothekerspotten uit het Folklore-museum, die van niet-Delftse oorsprong zijn	r. 56
Voorbeelden van speciale siermotieven op Delftse apothekerspotten der verzameling	r. 56
Prof. Dr. P. de Keyser (portret)	r. 101
Tentoonstelling van het Vervoer :	
1. Openingsplechtigheid op 15 Juli 1951	r. 108
2. Zicht op de koetsen en rijtuigen in de Noorderpandgang van Sint-Pietersabdij. Whisky (18° eeuw). Koets der familie Stalins. Koets van de Gouverneur van Oost-Vlaanderen (19° eeuw)	r. 108
3. Sint-Pietersabdij. Oosterpandgang. Cab (19° eeuw)	r. 112
4. Kinderwagen (Bokkenwagen) (Begin 19° eeuw)	r. 112
Academische Zitting op Zondag 22 Juli 1951. De aanwezigen gekiekt op de trappen van de Universiteit, Voldersstraat, Gent	r. 116
De Vier Gekroonden, miniatuur uit het Gentse Neringboek der Metsers	r. 125
Dr Edmond Tieleman (portret)	r. 154